

בולעטין # 30

וועד משמרת הניקור ארגון

מוקדש לתיקון מצב הניקור

באמצעים של בירור, חקירה ודרישה, התיעצות, הודעה, והצעה
חודש אדר תשמ"ו

האם אפשר להונות את הצדיק, ובפרט את כ"ק אדמו"ר מסאטמאר זצ"ל

בענין השאלה אם אפשר להונות את הצדיק?

תשובה: ידוע מה שנעשה עם פסל מיכה תחת הנהגתו של משה רבינו ודור דעה ארבעים שנה במדבר, ואף על פי כן נעלם זאת שאל ידעו אודות הפסל, וכן תחת הנהגתם של שופטים היו עובדים עבודה זרה הרבה כמבואר בשופטים, וכן תחת הנהגתו של יאשיהו המלך שהפך עולם ומלואה בביעור עבודה זרה בכח של מלכות, ויאשיהו היה צדיק גדול כמו שמעיד עליו הפסוק (מלכים ודברי הימים), ואף על פי היו ליצני הדור עושים מה שלבם חפץ שלא בידיעתו, כמו שאמרו חז"ל.

ובפרשת דברים (א', י"ג) הבו לכם אנשים חכמים ונבונים לשבטיכם ואשימם בראשיכם, ופירש"י שהם ניכרים לכם שאם בא לפני מעוטף בטליתו איני יודע מי הוא ומאיזה שבט הוא ואם הגון הוא, אבל אתם מכירין בו שאתם גדלתם אותו לכך נאמר וידועים לשבטיכם, עכ"ל.

וכתב על זה בספר דברי שלום להגה"ק מוה"ר אברהם שלום מסטראפקוב זצ"ל (בן הגה"ק משינאווע זי"ע) וזה לשונו, הנה יש להוכיח מזה גודל מעלת הצדיקים, אפילו כשיש איזה מחלוקת בין איזה צדיקים ושומעין מהם שאחד אומר על חבירו דיבורים כנגדו, ידוע שזה מחמת בעלי לשון אשר היצר הרע רוצה להפריע הצדיקים ותלמידים מעסק מצותם ותורתם על כן הוא מעמיד הולכי רכיל בשקרים שונים, וקלי הדעת אומרים, כיון שהרבי הוא בעל רוח הקודש, איך אפשר להטעותו, ומזה באים חס ושלום לפקור באמתיות צדקת הצדיקים הקדושים האמתיים, ובאמת מי שאומר כה, שאי אפשר להטעות את הצדיק, הוא אפיקורסות, כיון שמצינו שאפילו משה רבינו עליו השלום אדון הנביאים אמר וידועים לשבטיכם שאם בא לפני מעוטף בטליתו איני

יודע כו' ואם הגון הוא כו' אלא על כרחך שאם בא איש צבוע לפני הצדיק ורוצה להטעותו שהוא איש כשר אפשר שהצדיק אינו יודע פנימיותו, כמו שאמר משה רבינו עליו השלום איני יודע מי הוא עכ"ל.

ובפרשת וישלח (ל"ב, ט') על פסוק והיה המחנה הנשאר לפליטה וגו' פי' האבן עזרא וזה לשונו: כי אין הנביא יודע הנסתרות אם לא יגלה לו ה', ואלישע אמר וה' העלים ממני (מלכים ב' ד' כ"ז) עכ"ל.

הרי שמשה רבינו ואלישע הנביא לא ידעו וכן שאר הנביאים לא ידעו רק מה שהגיד להם השם יתברך, אבל שאר הדברים יתכן שנעלם גם מהם ויתכן שידעו אבל אינו מוכרח ואפשר שיתעלם מהם.

ומצינו ביעקב אבינו עליו השלום ולא ידע יעקב כי רחל גנבתם, אבל החסידים אומרים כי רק אצל יעקב היה יכול להיות דבר כזה שלא ידע מה שנעשה תחת רשותו, אבל לא אצל מרן ז"ל... וכן רק את יצחק אבינו היה אפשר לרמות, אבל החסידים אומרים כי הרבי גדול מכולם ואותו אי אפשר לרמות, ומוכרח שידע הכל ויכול הכל, וממילא ראי' ברורה שהכל היה טוב.

ומבואר בספר מלאכים שנמצאו מכשולים של כרת רח"ל תחת גדולים מדורות קדומים, כגון אסא מלך יהודה שהיה צדיק והיה לו כח של מלאכות, ואף על פי כן נאמר (מלכים א' ט"ו י"ד) והבמות לא סרו, פירש"י במות היחיד שהורגלו ליקרב עליהן לשמים משחרבה שילה עד שנבנה הבית שהיו הבמות מותרות לא סרו עתה ואף על פי שנאסרו משנבנה הבית והיו עונשים עליה כרת, עכ"ל.

וגבי יהושפט שהיה צדיק, נאמר (מלכים א' כ"ב, מ"ד) אך הבמות לא סרו עוד העם מזבחים ומקטרים בבמות - וכן גבי יהואש (מלכים ב' י"ב, ג') ויעש יהואש הישר בעיני ה' וגו' רק הבמות לא סרו וגו', וכן גבי עזרי' (מלכים ב' ט"ו ג') ויעש הישר בעיני ה' רק הבמות לא סרו וגו', וכן גבי יותם שהיה צדיק מופלג (כמבואר ברש"י דברי הימים ב', כ"ז ב'), ויעש הישר בעיני ה' ככל אשר עשה עזיהו אביו הטובות שעשה אביו, וזהו שאמר ר' שמעון בן יוחאי במסכת סוטה אלמלא יהיה אברהם אבינו מקבל עליו כל עוונות הדור עד לו אני הייתי מקבל חטאי הדורות מאברהם עד לי, ואם היה יותם בן עוזיהו עמי היינו מקבלים עלינו מאברהם ועד סוף הדורות וכו' עכ"ל עיי"ש) ואף על פי כן נאמר (מלכים ב' ט"ו ל"ד) רק הבמות לא סרו וגו' - עד חזקיהו המלך שאצלו נאמר (מלכים ב' י"ח ג') הוא הסיר את הבמות.

ובימי המהרש"ל זצ"ל נמצאו מכשולים של חלב תחת הנהגתו והנהגת שאר גדולים שבימיו, כמבואר בספר ים של שלמה, ושם במסכת חולין פרק גיד הנשה סימן י"ט כתב וזה לשונו: אני הגבר ראיתי שרוב המנקרים שלנו אף על פי שמחמירים בענין ניקור לחתוך אפילו מההיתר ובכל זאת נמצא הרבה פעמים שמקילין בחלב, לכן

נהגתי בעצמו שלא לאכול בשר מנוקר עד שיבדוק הבשר על ידי עוד מנקר עכ"ל, עי"ש.

ובכרתי (להגה"ק מוה"ר יונתן אייבעשיץ זצ"ל) כתב בסוף סימן ס"ה וזה לשונו, בזמן הזה יש להחמיר יותר שלא לסמוך על חזקת כשרות המנקר כיון דעכשיו רבו החומרות וכבד עליו הטורח ועל הרוב אינם בני תורה ואין לסמוך בניקור כי אם על בקי וירא ה' מרבים, עכ"ל.

עוד כתב וזה לשונו: מיום עמדי על דעתי שלמדתי הלכות ניקור להיות בקי בהן ובשמותיהן, לא סמכתי על מנקר כי אם מה שהייתי מנקר בעצמי ויגיע כפי אכלתי, עכ"ל.

ובספר צנה לדוד (להגאון מוה"ר דוד דייטש זצ"ל, מגדולי ספרי הניקור בשנת תק"ח) כתב וזה לשונו: ראיתי מנקרים חותכין בשר ואומרים זה חלב ועל חלב גמור אומרים שזה בשר, וכמה פעמים עמדו המנקרים ואומרים בחוצפה כך קבלנו וכך מנהגינו מקדם, והיינו בעיניהם כמתעתע באומרם אם אמת אתך למה אין מזהירין לנו הרבנים אשר בארץ המה חכמי הדור על זה, ואני בעניי אמרתי להם בודאי חכמי הוראות לא ידעו מזה המכשול. ועל מהנגך אני אומר דור תהפוכות המה ומנהגם לגיהנם, עכ"ל.

ובספר שו"ת בית יצחק (יורה סימן ס"ד) כתב אודות הרבנים שמשכו ידיהם מן המנקרים בשר מליתן השגחה עליהם וסומכין על המנקרים שלמדו איש מפי איש, ולפעמים גם רבי לא שנה ואם כן תלמידו מנין לידע, וגם בחלק הפנימי הכל ממשמשין בו נשים ועבדים וקטנים, ובפרט שוחטי זמנינו שלומדים דיני שחיטות ובדיקות מחדש ולקחו קבלה מהרב וענין ניקור לא ראו ולא ידעו כלום ועם כל זה לאחר שנתמנו לשו"ב עושים את עצמם למנקרים והעולם סומכין עליהם ואין מי שישגיח עליהם, והכל מפני שגם הרבנים בעלי הוראה אינם בקיאים בטוב ענין זה, על כן צריך הרב ללמוד בעצמו מקודם בטוב סדר הניקור בחלק הפנים, עכ"ל (מובא בהקדמה לספר גבעת פנחס).

ושם בספר גבעת פנחס הלכות ניקור כתב וזה לשונו: הרבה שנים שאני עוסק בעניני ניקור והייתי בהרבה עיירות גדולות וקטנות, וראיתי בעונותינו הרבים שיש הרבה מכשולים ועוררתי עליהם וכולם נתנו לי טובת עין, עכ"ל.

ועיין בקונטרס דרכי חיים להר"ר רפאל ז"ל, משמש בקודש אצל מרן הקדוש בעל דברי חיים זי"ע, והקונטרס מפורסם לאמיתי (וידוע שגם הגה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע היה מעיין בו לפעמים) ובסופו מספר על מכשול בענין החלב תחת הנהגתו של הדברי חיים ובית דינו, אבל נחרדו תיכף לתקן המכשול.

וכבר הזהיר החפץ חיים זצ"ל בספרו דבר בעתו וזה לשונו, ומה מאוד יתמרמר על זה שבדבר תוכחה קלה היה יכול להסתלק מכל אלו הדינים, ואל יתפתה בנפשו

לומר, שבודאי לא יהיה הדין עליו לבד, כי אינו יחיד בעירו. כי לעומת זה תדע, כשנתחייב אדם בערבות גדולה לכמה עשרות אלפים דינרים, אפילו נתערבו אתו עוד כמה וכמה אנשים, מיהו כשמגיע לזמן התשלומים, אפילו אם יגיע עליו רק חלק מן הערבות, הוא עולה גם כן לסכום גדול, אשר יצר לו מאוד על ידי זה, ואף כאן בענינינו, לפי הידוע שכהיום נתרבה מאוד ענין אכילת איסורים, וכאשר תבוא לחשבון, יגיע לאלפי כזיתים של איסור, הנאכלים בשבוע אחד ובמקום אחד וכו' וכו'. וכל שכן אלו האנשים אשר יש בידם לזרז את אנשי עירם להחזיק במצוה זו של קדושת המאכלות, ולמנוע נפשות ישראל מאיסורים והתרשלו, בודאי עיקר האשמה תהיה עליהם, וכדאיתא בתנא דבי אליהו כל מי שסיפק בידו למחות ולא מיחה ולהחזיר למוטב ואינו מחזיר, כל הדמים הנשפכים אינו אלא על ידו וכו', עיי"ש.

ונסיים בדברי הגאון שר התורה מוה"ר שלמה קלוגער זצ"ל, שכתב בספרו טוב טעם ודעת חלק א' בפתחי שערים, אודות השוחט רע מעללים מק"ק בארדיטשוב שזכה להרחיקו ולהעבירו מהשחיטה, וזל"ק: "ללמד דעת לדורות אולי יזדמן עוד למעשה כזה ידעו איך להתנהג ולקיים החכמה תחי' בעליה בשני עולמות. והלואי כד שכיבנא יפוק לקדמנא זכות זה מה שביערת הרעה הזו מן העולם, וכן יאבדו כל אויביך ה', ועלינו יערה רוח ממרום, עכ"ל.

ובודאי אם היו מכשולים תחת מלכות בית דוד כנ"ל, בזמן שצדיקים היו שולטים ולא היה עולם של הפקר, ואם נמצאו מכשולים של חלב תחת הנהגתו של המהרש"ל ז"ל ושאר גדולים שבימיו, וכן בדורות שאחר כך תחת הנהגת גדולי עולם כמבואר לעיל, וכל ההמון חרד בלי הפקרות, למה לא יוכלו להמצא מכשולות גם בימי מרן מסאטמאר זצ"ל בלי ידיעתו בעולם של הפקר שבמדינת אמעריקע, מקום זייפנים ורמאים וקלים וריקים אשר אין לשום אדם שליטה עליהם ומי יאמר להם מה תעשה, ויכול להיות שלא ידע מרן ז"ל עם מי יש לו עסקים, וכמו שהיה זה מציאות אצל משה רבינו עליו השלום.

וועד משמרת הניקור